

Täysistunto

Tiistai 25.10.2016 klo 14.04—20.39

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.27 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia. Esityksen mukaan sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan määrän laskusääntöä muutettaisiin. Osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi ja kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä korotettaisiin takuueläkkeen tasolle. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lakimuutosta sairaanhoitokorvauksen maksamisesta julkisissa tiloissa annetusta yksityisestä terveydenhuollon palvelusta jatkettaisiin vuoden 2018 loppuun.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman mukaan sosiaaliturvajärjestelmää selkeytetään osatyökykyisten työllistymistä kannustavaksi ja edistäväksi. Esityksen tavoitteena on tukea ja kannustaa osatyökykyisiä nuoria ja työelämään kiinnittymättömiä osatyökykyisiä aikuisia ammatilliseen kuntoutumiseen, opiskeluun ja työllistymiseen sekä ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä. Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasokorotuksen arvioidaan lisäävän kuntoutustarpeessa olevien nuorten ja työelämään kiinnittymättömien aikuisten hakeutumista koulutukseen ja muuhun ammatilliseen kuntoutukseen, mikä parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Eli tämä hallituksen esitys näkee osatyökykyiset, näkee nuoret ja sen tarpeen, mikä heillä on, jotta he pääsevät eteenpäin muun muassa opinnoissaan. Hyvin kannatettava ja hyvä hallituksen esitys.

18.29 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! On todella harmillista, että ministeri ei ole paikalla täällä, kun meillä on monia sosiaali- ja terveysasioita täällä lähetekeskustelussa — olisi hyvä, että hän olisi kuulemassa meidän erilaisia ajatuksia ja näkemyksiä asioista. Että on sinällään tosi harmi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2016 vp

Arvoisa herra puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteena on, että sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan määrän laskusääntöä muutetaan siten, että nykyiseen 30 000 euron vuosityötulon rajaan asti ne määräytyvät 70 prosentin mukaan ja sen ylittävältä osalta 20 prosentin mukaan. Tämä koskee myös osasairauspäivärahaa mutta ei koske vanhempainpäivärahaa. Päivärahaa maksettaisiin tähän 30 000 euron vuosityötulon rajaan asti 70 prosenttia verotuksessa todettujen työtulojen kolmasosasta. Tulorajan ylittävästä osasta päivärahaa kertyisi 20 prosenttia ilman kattoa.

Sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan tulorajan ja korvausasteen muutoksen säästövaikutukseksi arvioidaan 25 miljoonaa euroa vuositasolla ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2017. Säästö ei kohdistu valtion menoihin, se alentaa työnantajien sairausvakuutusmaksua sekä palkansaaajien ja yrittäjien päivärahamaksua. Tällä esityksellä parannetaan osatyökykyisten nuorten asemaa: muun muassa kuntoutusraha on mahdollista myöntää myös yleissivistävän peruskoulutuksen ajalle, ja Kelalle tulee velvoite selvittää nuoren kuntoutusrahahakemuksen yhteydessä hakijan oikeus ammatillisena kuntoutuksena myönnettäviin korvauksiin koulutarvikkeista ja matkakustannuksista.

Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyvää, mutta täällä on myös kriittistä asiaa. Hallitus leikkaa nyt jälleen ansiosidonnaisesta sairausvakuutuksesta. Leikkauksia on ollut useita, ja sairausvakuutuksen kokonaisuus on ollut jo vaikeasti hahmotettava. Meidän tulee huomata, että ansiosidonnaiset päivärahat rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden maksuilla, joten säästö ei kohdistu valtiolle. Nyt esitettävä leikkaus kohdistuu jälleen sairaus- ja kuntoutuspäivärahoihin, joita jo tämän vuoden alusta leikattiin niin, että 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan vuosityötulon ylärajaa alennettiin ja tämän jälkeistä karttumaprosenttia laskettiin 35 prosenttiin. Ylempi tuloraja, 56 000, jätettiin ennalleen, alempi leikkaus kohdistui kohtuuttomasti keskituloisiin palkansaajiin.

Arvoisa herra puhemies! Suurena huolena tässä on se, että meidän tavoitteenamme pitäisi olla, että ihmiset pyrkivät ensiksi olemaan sairauspäivärahoilla, mutta tämä hallituksen esitys toimii juuri päinvastoin. Säästövaikutusten kohdentuminen kuntoutusrahaan voi vaikuttaa kuntoutuksen kannustavuuteen. Leikkaukset ovat johtaneet siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Sairauspäivärahan tason alentaminen lisää myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle, ja tämä ei ole millään tavalla perusteltavissa.

18.33 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hyvää tässä lakiesityksessä on se, että nuorten kuntoutukseen tulee parannuksia. Toivotaan, että nämä kuntoutusta tarvitsevat nuoret tavoitetaan mahdollisimman hyvissä ajoin. Mutta huonoa tässä on se, että hallitus leikkaa jälleen ansiosidonnaista sairausvakuutusta. Leikkaus kohdistuu sairaus- ja kuntoutuspäivärahoihin, joita jo tämän vuoden alussa on aiemminkin leikattu, ja kuten edustaja Kiljunen sanoi, on riski, että kuntoutusrahan heikennykset heikentävät myöskin halukkuutta kuntoutukseen. Työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin kuntoutuspäiväraha, ja tämä on kyllä huono suuntaus. Onkin vaikea ymmärtää, miksi tämä muutos tehdään, sillä vaikutuksia valtiontalouteen ei ole, mutta negatiiviset vaikutukset yksittäisille kansalaisille voivat olla huomattavan suuria. Kuntoutuksen pitäisi olla aina houkuttelevin vaihtoehto, ei suinkaan työkyvyttömyyseläke.

18.34 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On kovin ikävää, että hallitus leikkaa jälleen ansiosidonnaisesta sairausvakuutuksesta. Leikkauksia on ollut useita, ja sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2016 vp

rausvakuutuksen kokonaisuus on jo vaikeasti hahmotettava. Nyt esitettävä leikkaus kohdistuu jälleen sairaus- ja kuntoutuspäivärahoihin, joita jo tämän vuoden alusta leikattiin. Aiempi leikkaus kohdistui kohtuuttomasti keskituloisiin palkansaajiin. Toteutuessaan nämä sairauspäivärahojen ja kuntoutusrahojen leikkaukset vaikeuttavat palkansaajien toimeentuloa ja kohdentuvat eri tavoin eri tuloluokkiin. Lisäksi niiden vaikutukset valtiontalouden säästöihin ovat olemattomat. Senkin takia tuntuu ihan hölmöltä, että tällaisia esityksiä tehdään. Päivärahojen määräytymisen tuloarajojen ja korvausasteen alentaminen heikentää myös Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksen kannustavuutta. Tätä hallituksen esitystä onkin vaikea hyväksyä. Toki on hyvä, että nuorten kuntoutuksen parantamiseen tehdään nyt parannuksia, ja siitä kiitos hallitukselle. On aina hyvä, että nuorista pidetään huolta.

18.35 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi ja kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan koulutusrahan vähimmäismäärä korotetaan takuueläkkeen tasolle. Nuoren kuntoutusrahan tarkoituksena on kannustaa osatyökykyisiä ja vammaisia nuoria opiskelemaan ja pyrkimään työelämään, ja nuoren kuntoutusraha on alle 20-vuotiaalle työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden aina ensisijainen. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää alle 20-vuotiaalle vasta, kun hänen mahdollisuutensa ammatilliseen kuntoutukseen on selvitetty.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että yhteiskunnassa laajasti keskitytään osatyökykyisyydessä miettimään niitä voimavaroja, mitä ihmisellä on. On todella tärkeää, että työkyvyttömyyseläke ei kenellekään nuorelle ole automaatio ja se helpoin tie saada perustoimeentulo, koska työ on meille kaikille todella iso osa meidän identiteettiämme, tärkeä osa itsetunnon muodostumisessa ja ennen kaikkea valtavan tärkeä asia, jotta emme syrjäydy yhteiskunnasta ja tästä normaalielämästä.

18.36 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tämä nuoria koskeva osuus on hyvä, koska siinä nuorten kuntoutukseen kohdistuu nyt parannuksia. Tietysti on sanottava, että sillä, mikä tulee olemaan meillä palvelujärjestelmä sosiaali- ja terveydenhuollossa, on erittäin suuri merkitys siinä, miten saadaan ajoissa kuntoutuksen piiriin ne nuoret, joilla on joku sairaus tai vamma, joka aiheuttaa sen, että helposti syrjäytyy työmarkkinoilta.

Mutta se heikennys, mikä tässä nyt tapahtuu, on sarjassa näitä aiempia leikkauksia. Ansiosidonnaisen sairausvakuutuksen ja nyt kuntoutuspäivärahojen osalta ollaan jälleen nirhaamassa, leikkaamassa, milloin mistäkin kohdasta otetaan. Alkaa pikkuhiljaa hämärtyä se, mikä on ansiosidonnaisen sairauspäivärahan ja kuntoutusrahojen merkitys. Nehän ovat erittäin tärkeitä, kannustavia elementtejä siihen, että pystytään ihmiset saamaan takaisin työkykyisiksi ja että se tulotaso ei romahda sillä tavalla, että se sitten suistaa yksilöt ja perheet jopa toimeentulotuen piiriin.

Tässähän nyt tehdään eri tulotasoilla tämmöisiä ratkaisuja, jotka ovat, täytyy sanoa, aika vaikeita ihmisten edes seurata, mutta tosiasia on se, että keskituloisten ihmisten etuisuudet, ansiosidonnaiset päivärahat keskituloisilla palkansaajilla, nyt sitten heikkenevät. Aiemmin on täällä kovasti hallituksenkin taholta puolustettu sitä, että leikkauksia kohdennetaan niin, että ne osuvat suurituloisiin, mutta tässä leikkaus ei kyllä todellakaan osu nyt näihin sileäkätisiin, vaan näyttää leikkaus kohdistuvan keskituloisiin palkansaajiin, ja tällä tiellä ei minun mielestäni voi pitkälle jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2016 vp

18.38 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Haatainen piti erittäin hyvän puheenvuoron. Se huolettaa todellakin minua, että hallitus tuo joka viikko sellaisia esityksiä, jotka leikkaavat joko pienituloisilta tai sitten keskituloisilta, mutta minkäänlaisia tämmöistä kokonaisvaikutusten arviointia ei tuoda. Se on hyvin raskauttavaa, kun puhutaan näistä sosiaalietuksista tai erilaisista etuuksista, jotka kohdistuvat siihen, että ihmiset voivat pitää terveyttään yllä. On hyvin ikävää, että näitä kokonaisarviointeja ei tehdä. Se olisi erittäin välttämätöntä, ja kannustaisin hallitusta siihen, että edes tässä puoliväliriihen paikkeilla tekisitte sellaisen arvioinnin, jossa käydään kaikki nämä leikkaukset ja nirhaukset läpi.

On todettava, että nimenomaanhan se, että parannetaan osatyökykyisten mahdollisuutta tehdä töitä tai kuntoutua, on se, mitä pitäisi tehdä, ja siitä kiitos. Mutta ongelma on se, että vasen käsi ei tiedä, mitä oikea tekee, elikkä samaan aikaan hallitus esimerkiksi ensi vuonna leikkaa ammatillisesta koulutuksesta niin paljon, että uhkana on se, että 18 000 nuorta on sitten seuraavassa yhteishaussa pois koulutuksen piiristä. Ja se tarkoittaa nimenomaan niitä nuoria, joilla on niin heikko keskiarvo, että he eivät pääse ammatilliseen koulutukseen. He ovat nopeasti niitä nuoria, joita sitten uhkaa syrjäytyminen, eivätkä he kohta enää ole työkykyisiä. Minusta meillä ei yhteiskuntana ole tähän varaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.